

*Ориця БІЛОУС,
ст. викл. кафедри музичного мистецтва
Львівського національного університету імені Івана Франка;*

*Зоряна ЗАЯЧКІВСЬКА,
викл. кафедри музичного мистецтва
Львівського національного університету імені Івана Франка*

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ХОРОВОГО МИСТЕЦТВА

У тезах обґрунтована актуальність використання хорового мистецтва в патріотичному вихованні молодого покоління; розкрито позитивний вплив хорового мистецтва на формування у студентів національних світоглядних позицій. Розглянуто хорове мистецтво як засіб утвердження у свідомості студентів розуміння цінності та самобутності музичної спадщини. Формування національної свідомості студентів засобами музичного мистецтва – це процес виховання особистості.

***Ключові слова:** хорове мистецтво, національна свідомість, студенти, освіта, заклади вищої освіти.*

Актуальність питання формування національної свідомості в системі вищої освіти зумовлена не лише її реформуванням, а й глобальними змінами у житті суспільства. Мистецьке усвідомлення значимості музичної культури та значення хорової музики, зокрема, засвідчують її великий вплив на розвиток особистості. Підрастаюче покоління, черпаючи досвід від дорослих і, загалом із різноманітних засобів інформації, також долучається до поширення українського мистецтва. Українська народна пісня є символом незламності та нескореності. На цю властивість української пісенності, що розкривалась передусім у формах колективного співу – хору – звертає увагу О. Бенч: «Українська народна пісня зберегла у собі первинну міфологічну цілісність, яка витворилася в глибинному внутрішньому процесі творчого становлення людини як частки питомого земного середовища і космічної всеєдності.... В українській обрядовій пісенності виявилася прадавня світотворча віра предків

наших як одвічний творчий процес, у якому поєднується у безперервний плін минуле, теперішнє і майбутнє» [2, с. 12].

Сьогодні, коли Україна є центром збереження миру у всій Європі і загалом у світі, варто наголосити на формуванні національної свідомості підростаючого покоління яке формується та розвивається відповідно до національної системи виховання. Лише її правильна організація може сформувати повноцінну, національно-свідому особистість. Особливого значення тут набуває хорове мистецтво.

Розгляд сучасних тенденцій виховання національно-свідомої молоді свідчить про внесення до освітніх процесіву ЗВО значних змін, покликаних наповнити навчання культуротворчими, гуманістичними, національними ідеями. Диригентсько-хорова освіта не є винятком.

Складність музично-педагогічної підготовки полягає у тому, що вона за обсягом професійних завдань поєднує в собі три спеціальності – загально-педагогічну, музично-педагогічну зі своєю специфікою та виконавську (передусім, власне хорову) як обов'язкову частину фахової підготовки студента.

Свою увагу акцентуємо на диригентській підготовці учителя музичного мистецтва, що виступає складною системою, обумовленою необхідністю вивчення цілого комплексу диригентсько-хорових дисциплін. Набуття навичок диригентсько-хорової підготовки відбувається на заняттях з фахових дисциплін, таких як: «Диригування», «Хорознавство», «Аранжування», «Читка хорових партитур», «Постановка голосу», «Основний та додатковий музичний інструмент», «Хоровий клас і практикум роботи з хором». Але варто зазначити, що навчальною лабораторією підготовки хорового диригента є робота в хоровому класі. На прикладі керівника навчального хорового колективу студент засвоює практичні навички методичної роботи. Репетиційна робота в хоровому класі допомагає навчити студентів методики самостійної роботи, виховати уміння інтерпретувати музичний матеріал. Це допоможе розкрити

внутрішні творчі механізми, пов'язані не лише з управлінням хором, а й собою як особистістю, відшукати власний «диригентський почерк».

У процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін викладачам закладів вищої освіти необхідно зберегти творчу свободу студента, уважно ставитись до особливостей його рис характеру, розвивати індивідуальність.

Виконавські здібності, необхідні диригенту для ефективного впливу на хоровий колектив, викликають яскраві емоційні переживання у виконавців і водночас збагачують їх духовний світ та національну свідомість. У процесі роботи над музично-хоровим твором емоційний стан диригента поступово передається колективу виконавців, а це вимагає постійної підтримки, щоб зробити творчий пошук потребою хору. А. Авдієвський з цього приводу зазначав: «Я, як хормейстер, маю можливість – справді унікальну – у контакті зі співаками будувати нову звукову форму навіть тих творів, котрі часто виконуються, бо бачу перед собою живих людей з повною гамою їхніх почуттів. І всіх їх потрібно злити ... в єдину художню цілісність, бо лише з нею можна втілити свої творчі задуми» [1, с. 81].

Висновок. Формування національної свідомості майбутнього вчителя музичного мистецтва буде ефективним, якщо здійснюватиметься педагогічна підтримка саморозвитку його особистості, створюватимуться умови для розвинення його професійного і особистісного досвіду, надання широких можливостей для пізнання своєї історії, традицій, звичаїв, музичного фольклору, національної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдієвський А. Формування особистості на ґрунті національно-культурного відродження. *Мистецтво у школі : зб. ст. / упор. І. М. Гадалова*. Київ : УДПУ, 1996. Вип. I. С. 80–83.
2. Бенч-Шокало О. Український хоровий спів. Актуалізація звичаєвої традиції : навчальний посібник. Київ : Український світ, 2002. 439 с.